

Capitolul I

ȘTIINȚA CRIMINALĂ

1. ȘTIINȚA CRIMINALĂ - ÎNCEPUTURI, EVOLUȚIE¹

În paginile Tratatului de Drept și Procedură Penală, 1924 profesorul Ionel Tanoviceanu definește „se dă numirea de știință criminală acelu sistem de discipline care au de obiect studiul crimei și al criminalității ca fenomene naturale, sociale și juridice. Acest termen este socotit mult mai propriu și mai exact decât termenul de știință penală, care are defectul de a nu exprima decât latura represivă care reprezintă o parte mult prea redusă din totalul problemelor criminalistice”. În paginile amintite se fac și următoarele referiri.

Domeniul științei criminale fiind destul de vast, iar problemele sale implicând multiple specialități, e greu ca cineva să posede cunoștințe complete și desăvârșite asupra tuturor disciplinelor ce o alcătuiesc. De aceea nimeni nu va pretinde ca un penalist-jurist, să fie în același timp și un perfect antropolog, sau un desăvârșit sociolog, etc.; ceea ce însă i se va cere va fi de a păstra încontinuu contact cu toate disciplinele ce compun știința criminală și de a folosi rezultatele lor definitiv dobândite².

¹ Ionel Tanoviceanu, *Tratat de Drept și Procedură Penală*, Editura Curierul Judiciar, 1924, Ioan Tanoviceanu s-a născut la 18 ianuarie 1858, pe moșia părintească în comuna Glodu, județul Dolj și silit să plece din București, din cauza războiului și a ocupației germane, moare departe de patria iubită, la Odessa pe 8 aprilie 1917, la vârsta de 59 de ani. În 1884 Facultatea de Drept din Paris îl proclamă și ea doctor în drept „magna cum laude”. Dotat cu o inteligență scilicet, tânărul jurist era un bun cunoscător al mai multor limbi străine, ceea ce i-a permis în timpul studiilor să asimileze valorile epocii sale, în mod special preceptele noii doctrine pozitivistice, în care întrezărea o „largă deschidere pentru progresul României”. Reputația sa de jurist cu solide cunoștințe a fost repede apreciată de personalitățile vremii. Așa se face că, în 1890, Ioan Tanoviceanu e invitat să ocupe Catedra de Drept și Procedură penală la Universitatea din Iași, iar în 1901, pe cea a Universității din București, Mereu prezent în actualitatea vremii sale juridice, receptiv la tot ce înseamnă progres, Profesorul Ioan Tanoviceanu a realizat o operă științifică de mare deschidere, în care fiecare idee a constituit și constituie un început de drum și prilej de reflecție pentru cercetătorii dreptului românesc. Contribuția Profesorului Ioan Tanoviceanu la propășirea științei penale românești este imensă, întrucât el

Dacă crima și pedeapsa sunt tot atât de vechi ca și societatea omenească, în schimb știința criminală este eminentamente modernă, „în această ramură, ca și în oricare altă sferă de activitate umană, necesitatea practică a precedat cercetarea teoretică „.

Se cunosc numeroase codificări de dispozițiuni cu caracter penal, aparținând celei mai îndepărtate antichități; se mai cunosc și scrieri filozofice în care se vorbește despre crime, criminali și pedepse, dar toate acestea sunt mult prea departe de ceea ce s-ar putea numi măcar începuturile unei științe.

Același lucru vom spune cu privire la codificările și la operele criminaliștilor din evul mediu, care deși ne oferă un prețios material informativ, totuși nu s-au putut ridica până la acea sistematizare care face esența unei științe.

Abia în sec. XVIII, sub presiunea ideilor umanitariste și liberale, care caracterizau această epocă de renaștere intelectuală, privirile s-au ațintit și asupra justiției criminale, care simboliza tirania, abuzul și arbitrarul, determinând o mișcare științifică și pe acest tărâm.

Cesare Beccaria la 1764 în opera sa celebră „*Dei delitti e delle pene*” și, puțin mai târziu, la 1772, Tommaso Natale în lucrarea sa mai puțin celebră, dar egal de valoroasă „*Riflessioni politiche sull'efficacia e necessita della pene*” ne oferă un mănunchi de principii care pot fi privite ca adevăratele începuturi ale științei criminale. Cam în același timp și cu totul independent, în Germania K. Hommel și alții, iar în Austria Sonnefels întreprind o mișcare absolut identică.

Începuturile odată făcute, opere numeroase și valoroase au venit să îmbogățească patrimoniul științei criminale, alcătuind acel corp de doctrină care a servit la elaborarea mai tuturor codificărilor penale moderne.

imprimă doctrinei noastre o orientare științifică, în acord cu ultimele tendințe ale timpului. Astfel, Ioan Tanoviceanu are marele merit de a fi luptat pentru introducerea cazierelor judiciare în România, fundamentând teoretic importanța folosirii lor în justiția represivă, precum și rolul lor hotărâtor în combaterea și pedepsirea recidivei. „...lupt de aproape două decenii să se introducă în țara noastră cazierele judiciare, o instituțiune eminentamente dreaptă și folositoare, și nu a fost cu puțință să isbutesc, probabil fiindcă această instituțiune nu ar fi favorabilă infractorilor [...] În anul acesta, am avut multă speranță, din cauză că actualul ministru de justiție, d-l. Victor Antonescu, în mod spontan eu a voit să introducă instituțiunea cazierelor judiciare, și m'a însărcinat să elaborez un antiproect în acest scop, lucru pe care l'am și făcut [...]”

Emille Garçon, profesor penalist de Drept comparat la Universitatea din Paris, a publicat un articol în „Revue Pénitentiaire et de Droit Penal”, nr. 1/1914, asupra Cursului, elogiindu-l pe autor: „Multă vreme legislația Regatului României n-a avut interpreți naționali. D-l Tanoviceanu [...] este un criminalist extrem de instruit și foarte competent. Erudiția sa este mare și știința sa profundă. În toate chestiunile mai ales în cele pasionante și delicate d-l Tanoviceanu a adus multă lumină. Documentarea istorică, doctrinară și jurisprudențială este completă și sigură. [...] Opera sa este originală și profund personală.[...] Savantul profesor din București este un partizan hotărât al doctrinei care atribuie dreptului represiv funcțiunea apărării sociale.[...] Volumele sale au o mare valoare științifică.”

² Disciplinele ce compun știința criminală - pentru secolul XXI, mileniul III, vezi subdiviziuni forensic cap. II.

În vechiul cod penal infracțiunile erau împărțite în 3 categorii: crime, delictе și contravenții. Codul Penal francez, ce a reprezentat sursă de inspirație pentru cel românesc, a păstrat în art. 1 această clasificare, în timp ce românii au modificat-o în sensul că, ultima categorie, contravențiile, nu mai reprezintă o categorie de infracțiuni, ci un mijloc punitiv de natură administrativă. Ce interesează însă la această clasificare, nu este neapărat tipul ramurii de drept ce creează răspunderea pentru anumite fapte, ci gravitatea lor.

Crimele sunt cele mai grave infracțiuni. Trebuie menționat faptul că noțiunea de crimă din limbajul comun nu are același înțeles cu noțiunea de crimă în sens juridic. Astfel, în această categorie nu sunt incluse doar omorul, („crimele” de sânge) ci și alte infracțiuni deosebit de periculoase care pun în pericol mari valori sociale. De exemplu, datorită unei pedepse aspre, infracțiunile contra siguranței statului sunt incluse în această categorie.

Delictеle sunt infracțiuni cu un grad de pericol social mai mic (de ex.: furt, tâlhărie, etc.). În dreptul românesc contravențiile nu mai sunt infracțiuni. Pericolul social este apreciat de legiuitor ca fiind acea stare în care valorile sociale (viața omului, integritatea sa fizică și psihică, bunurile sale, etc.) pot fi vătămate prin anumite fapte.

Vinovăția reprezintă o anumită atitudine psihică a persoanei care a săvârșit infracțiunea. Legea prevede anumite forme de vinovăție: intenția, culpa și praeterintenția. O faptă este săvârșită cu intenție directă atunci când făptuitorul prevede rezultatul faptei sale și urmărește producerea lui prin săvârșirea acelei fapte. (ex.: o persoană împușcă o altă persoană în cap. Este clară intenția sa directă de a omorî întrucât este conștient că persoana respectivă va muri datorită acestui fapt.³)

1.1. Știința criminală clasică⁴

Sub denumirea de știință criminală se înțelege totalitatea principiilor statornice de știință criminală, de la începuturile ei și până la apariția noilor doctrine criminalistice la finele secolului trecut. Știința criminală este știința eminentemente juridico-filosofică, de unde și caracterul abstract al tuturor cercetărilor și principiilor sale și metoda pur deductivă - logico - rațională - de care ea se servea.

³ DEX. Crimă, denumire folosită în unele legislații penale, care admit clasificarea infracțiunilor în trei sau două clase, în raport cu gravitatea lor (crime, delictе și contravenții, sau crime, și delictе), pentru a desemna infracțiunile cele mai grave. Crima este sancționată cu pedeapsa denumită criminală și, de regulă, este supusă unui regim mai sever și în ceea ce privește pedepsirea tentativei, calcularea termenelor de prescripție, reabilitare etc. Clasificarea infracțiunilor în crime, delictе și contravenții a fost consacrată de C.p. din 1864 și de C.p. din 1936. C.p. în vigoare nu mai cunoaște o asemenea clasificare și ca atare nu mai folosește nici noțiunea de crimă, în limbajul curent se folosește totuși denumirea de crimă, sinonim cu aceea de infracțiune.

⁴ Ionel Tanoviceanu, *Tratat de Drept și Procedură Penală*, Editura Curierul Judiciar 1924.

Pentru știință, crima nu era decât un fenomen juridic și ca atare nu avea a fi cercetată decât în accepțiunea de infracțiune. Infracțiunea fiind o entitate juridică abstractă, studiile criminalistice trebuiau să rămână pe tărâmul acestei abstrac-tizări. Criminalul, de asemenea, era privit după un model abstract, acela al omului cu facultăți mintale întregi, apt de a se conduce liber în acțiunile sale și de a răspunde de această libertate atunci când ar face rău uz de ea.

Răspunderea fiind bazată pe libertatea de voință - liber arbitru - care era uniform pentru toți oamenii, și pedeapsa în doctrina clasică devine o entitate abstractă - acea suferință pe care legea o opunea ca un contra echivalent culpabilității morale a infractorului. De aici grija cea mare a criminaliștilor de a stabili în abstract o ecuație cât mai perfectă între răul-infracțiune și răul-pedeapsă, acea dosimetrie meticuloasă cu maxime și minime infinit variate, care face mândria tuturor codificărilor moderne.

Așa dar, crima ca fenomen juridic, răspunderea penală bazată pe liberul arbitru, pedeapsa ca un rău echivalent vinovăției morale, iată principiile fundamen-tale ale științei criminale clasice. Această doctrină, admirabilă ca și construcție logică și ca sistematizare juridică, dar profund greșită ca și concepție științifică, este opera marilor penaliști de la finele secolului al. XVIII și din întreg secolul al XIX.

Știința criminală își găsește astăzi expresia în acele curente înaintate, neo-clasic și neo-positivist, și în tendința tot mai accentuată de a utiliza cu folos toate rezultatele definitiv dobândite ale științelor cu care ar avea contingențe.

Criminologii și penaliștii sunt de acord a recunoaște științei criminale un domeniu vast și complex, alcătuit din numeroase discipline eterogene, care au de obiect studiul problemelor criminale sub variate laturi și aspecte. S-au cercetat, adeseori, autorii moderni să facă o clasificare a disciplinelor ce alcătuiesc știința criminală, dar nu s-a ajuns încă la o clasificare definitivă, una din clasificări este următoarea:

Grupul disciplinelor ce au de obiect studiul cauzelor crimei: antropologie criminală, psiho-patologie criminală, sociologie criminală, statistica și demografia criminală;

Profilaxia și terapeutică Criminală, sau grupul disciplinelor destinate studiului mijloacelor de luptă contra criminalității latente și revelate, pentru a asigura preveniunii și represiunii maximul de eficacitate: politica criminală, penologia, știința penitenciară, antropologia penitenciară, poliția științifică, etc.

Știința dreptului penal, adică grupul disciplinelor ce au de studiat crima ca fenomen juridic, infracțiunea conflictul de interese juridice produs de actele criminale, consecințele juridice ale crimei - pedeapsa și reparațiune. Din acest grup fac parte dreptul penal, procedura penală, legile speciale cu caracter penal, legislația penitenciară.

Toate disciplinele ce alcătuiesc aceste trei grupări se completează unele pe altele, cu titlul de științe reciproc auxiliare, oferindu-ne în totalul lor adevărata și întreaga știință criminală. Rolul de științe auxiliare a acestor discipline se accentuează cu atât mai mult, cu cât vom coborî de la disciplinele din grupul întâi spre celelalte două, astfel că maximum îl avem tocmai în domeniul științei dreptului penal. De aceea unui criminalist - jurist nu-i poate fi iertat de a nesocoti rezultatele definitive obținute pe tărâmul celorlalte discipline ce alcătuiesc știința criminală.

1.2. Sistemul științei criminale clasice⁵

Din perspectiva școlii române de poliție științifică, știința criminală clasică asocia trei discipline, respectiv, tehnica criminală, criminalistica și tehnica polițienească.⁶

Părintele școlii române de poliție științifică, dr. Constantin Țurai precizează în cuprinsul lucrării „Manualul de Criminalistică și Tehnică Criminală” legătura dintre aceste trei discipline.

TEHNICA CRIMINALĂ (sau tehnica criminalistică)	CRIMINALISTICA	TEHNICA POLIȚIENEASCĂ
Studiul și interpretarea urmelor	Studiul crimelor (<i>modurile de operare</i>) și studiul vieții criminalilor (<i>obiceiuri, psihologie, m.o</i>)	Reunește și înregistrează individualitatea crimei și criminalului
Individualitatea fizică	Individualitatea comportamentală	Bazele de date

⁵ C. Țurai, *Elemente de criminalistică și tehnică criminală*, Editura Prefecturii Poliției Capitalei, 1947. Constantin Țurai, Șeful Poliției Tehnice și Științifice din Prefectura Poliției - Expert al Tribunalului Ilfov pentru probleme de Criminalistică și Tehnică Criminală - 1947. Născut la 20 septembrie 1908 în București, dr. Constantin Țurai a absolvit facultatea de Drept din București, obținând în anul 1938 titlul de doctor în științe juridice. Consecutiv unui stagiu de specializare efectuat la Institutul de tehnică criminalistică din Berlin, a organizat și condus, în intervalul 1931-1954, laboratorul de identificare criminalistică din cadrul Poliției Capitalei, perioadă în care a format numeroase cadre în această specialitate.

Din anul 1954, în Institutul de Medicină Legală din București s-a înființat un laborator de biocriminalistică a cărei coordonare a fost încredințată dr. C. Țurai. Întreaga sa activitate s-a caracterizat printr-un înalt profesionalism, fapt ilustrat de numeroasele lucrări în planul identificării criminalistice, traseologiei și, îndeosebi, din domeniul dermatoglifologiei, în care deține priorități mondiale, fiind fondatorul școlii românești cu acest profil.

Rezultatele cercetărilor sale le-a făcut cunoscute prin intermediul unor tratate (Curs de criminalistică - 1947, Dermatoglifologia - 1971, Ampretele Papilare - 1978) ca și prin numeroase articole și comunicări științifice apărute în publicații de specialitate sau prezentate la reuniuni științifice organizate în țară sau peste hotare.

⁶ Criminalistica oferă principiile descoperirii autorilor necunoscuți prin identificarea lui modus operandi, Tehnica criminală oferă principiile descoperirii autorilor necunoscuți după urmele lăsate la locul faptei, iar Tehnica polițienească, reunește concluziunile la care a ajuns știința criminalistice și tehnicele criminale, în organizări (baze de date) de natură a fi ușor înțelese în mecanismul lor practice.

S-a comis un asasinat, o tâlhărie sau o spargere. CRIMINALISTICA, ne învață că stabilirea modului caracteristic de operare poate duce la identificarea autorului atunci când acesta este un infractor din obicei, un profesionist.

Pentru aceasta, va trebui descoperit drumul parcurs în activitatea criminală (iter criminis) știind că pe acest drum ajungi la locul sau încăperea, în care infractorul uzând de mijloace și instrumente, lasă pecetea modului caracteristic în care a operat (modus operandi).

Tot Criminalistica cu lumina cunoștințelor ei, studiind asasinatul, tâlhăria sau spargerea, poate ajunge în mod hotărât la concluzia că ea nu este opera unui profesionist; că masa profesioniștilor trebuie exclusă și cercetările dirijate asupra infractorilor începători. Urmând *iter criminis* și cu ocazia determinării lui *modus operandi* criminalistica nu va pierde niciun moment din vedere că pe acest drum și în întreaga operațiune criminală, rămân urmele digitale și alte urme, care pot duce la descoperirea autorului necunoscut. Criminalistul va marca rând pe rând prezența urmelor de așa natură, încât ele să nu poată fi distruse sau șterse.

Descoperirea și studiul urmelor, nu are importanță numai pentru operațiunile tehnice criminale care pot duce direct la descoperire prin identificarea lor, ci pentru însăși determinarea lui *modus operandi*.

Urmează deci sesizarea, descoperirea și marcarea urmelor, este o operațiune de Criminalistică și numai după ce criminalistul a determinat toate acestea, intervine TEHNICA CRIMINALĂ, care evidențiază, ridică, fotografiază și compară aceste urme în vederea identificării făptașului.

La concluzia că faptul criminal nu este opera unui profesionist, criminalistica poate ajunge după cum am văzut prin studiul modului operațiunii, dar tot la această concluzie poate ajunge în mod hotărât și tehnica criminală, stabilind bunăoară, că urmele digitale găsite la locul faptei nu aparțin niciunuia din profesioniștii înregistrați în Cazierul Dactiloscopic Monodactilar, deci ele provin de la un începător neînregistrat încă.

Doctorul Edmond Locard în manualul de tehnică polițienească cere prezența și intrarea în primul rând la teatrul unei operațiuni criminale a oamenilor de laborator; noi nu împărtășim această idee, decât în cazul când omul de laborator este în același chip și nu criminalist⁷.

Am văzut că știința Criminalisticii și Tehnicii criminale, prin metodele proprii, poate da principiile necesare descoperirii.

TEHNICA POLIȚIENEASCĂ nu face decât să concretizeze concluziunile la care a ajuns știința criminalisticii și tehnicii criminale, în organizări de natură a fi ușor înțelese în mecanismul lor practice⁸.

C. Țurari, preciza faptul că studiind criminalistica, tehnica criminală și tehnica polițienească, ne vom da seama și mai bine de legătura insolubilă ce există între acestea.

⁷ ... în cazul când omul de laborator este în același chip și nu criminalist - N.N. ... în același chip și ofițer de poliție criminală.

⁸ ... în organizări (N.N. în baze de date) de natură a fi ușor înțelese în mecanismul lor practic.

2. Criminalistica - Conceptul Țurai⁹

Momentul de referință al apariției Criminalisticii se situează în urmă cu un secol, fondatorul ei fiind socotit cunoscutul judecător de instrucție austriac și profesor de Drept penal, Hans Gross. El avea să editeze, în 1893, „*Manualul judecătorului de instrucție*”, reeditat în scurt timp sub denumirea „Manualul judecătorului de instrucție în sistemul criminalisticii”.

Apariția noii științe a fost favorizată de progresul realizat în toate domeniile cunoașterii umane, îndeosebi de revoluția tehnico-științifică, aflată la primii săi pași la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Firește, această necesitate obiectivă s-a impus și într-un moment în care mijloacele de luptă ale justiției penale împotriva criminalității deveniseră insuficiente față de creșterea numărului infractorilor, mereu mai versați, ei înșiși folosind metode și mijloace perfecționate de operare.

Potrivit Dr. Constantin Turai, criminalistica este știința care studiază fenomenologic viața criminalului și crima așa cum se petrece în realitatea faptelor cu scopul de a contribui la descoperirea făptașilor și la definirea și identificarea faptelor criminale.¹⁰

⁹ C. Țurai, *Elemente de criminalistică și tehnică criminală*, Editura Prefecturii Poliției Capitalei 1947.

¹⁰ Azi, pentru teoreticienii și practicienii dreptului, noțiunea de criminalistică înglobează un ansamblu de cunoștințe despre metodele, mijloacele tehnice și procedeele tactice, destinate descoperirii, cercetării infracțiunilor, identificării persoanelor implicate în săvârșirea lor și prevenirii faptelor antisociale. Din această perspectivă știința criminalisticii are trei componente, respectiv: tehnica criminalistică; tactica criminalistică și metodică criminalistică, corespunzător conceptului răsăritean care într-o conjunctură istorică, și-a impus formele de cunoaștere în România, forme al căror caracter științific noi nu îl negăm.

Spre deosebire de conceptual occidental, conceptul răsăritean, definește criminalistica după cum urmează „Criminalistica este știința care elaborează mijloace și metode tehnico-științifice, precum și procedee tactice destinate descoperirii, fixării, ridicării, examinării și interpretării probelor judiciare, efectuării expertizelor și constatărilor tehnico-științifice, în scopul prevenirii și descoperirii infracțiunilor, identificării făptuitorilor și administrării probelor necesare aflării adevărului în procesul judiciar „. Această abordare corespunde pe deplin cerințelor juridice, mai precis a organelor care au un evident caracter judiciar, respectiv, Ministerul Public și Poliția judiciară.

Precizăm faptul că, bunele practici ale conceptului occidental au fost însă preluate de prima generație de specialiști postbelică și transmise generațiilor următoare, esența acestora regăsindu-se și azi în organizarea structurilor descoperirii.

Prof. Emilian Stancu care, semnalează faptul că, deși majoritatea punctelor de vedere exprimate reflectă același conținut, totodată se acreditează și ideea că în acest fel Criminalistica este redusă la latura sa tehnică. Pornind de la această idee d-l profesor notifică „...rolul Criminalisticii în aflarea adevărului trebuie privit într-un sens larg. Este categoric fals să se considere că acest rol în investigarea faptelor judiciare se reduce numai la descoperirea și examinarea urmelor unei infracțiuni sau a mijloacelor materiale de probă, activitatea aparținând domeniului denumit și poliție științifică, ce vizează o sferă mult mai cuprinzătoare de probleme... În limbajul multor practicieni ai dreptului, ba chiar a multor experți criminaliști, Criminalistica este redusă numai la partea sa tehnică, interpretare eronată, uneori determinată de o atitudine subiectivă, mai puțin

Acest punct de vedere atribuie criminalistici misiunea cunoașterii criminalului profesionist departajat de infractorul de ocazie, care datorită pasiunii comite o crimă, și după aceea se predă autorităților, depune corpurile delictive și mărturisește fapta, și care nu poate constitui obiectul de studiu al criminalistici [N.N. ci al științelor penale] căci crima astfel comisă constituie un accident în viața celui criminal, accident care niciodată nu se va mai repeta și care va rămâne un episod trist pentru tot restul vieții lui.

2.1. Obiectul de studiu al Criminalisticii

Obiectul de studiu al criminalistici este infractorii din obicei sau profesioniștii, precum și candidații la profesionalism.¹¹

Astfel criminalistica va studia: viața, obiceiurile, psihologia, modul de a opera al asasinilor; tâlharilor spărgătorilor; hoților; escrocilor; pungășilor de buzunare; traficantilor de femei, traficantilor de stupefiante și contrabandiștii; falsificatorilor de bani, precum și substratul psihologic al sistemelor criminale alături de concepția asociației criminale în cadrul sistemelor.

Din studiul categoriilor de profesioniști, Criminalistica a enunțat prima regulă de o importanță covârșitoare în descoperire și anume: infractorul de profesie se specializează într-o anumită ramură de activitate criminală, pe care o practică în mod statornic și din practica căreia își extrage principalele venituri ale existenței lui. A doua regulă pe care o stabilește criminalistica, este aceea că: în cadrul specialității respective, același infractor repetă mereu modul particular și caracteristic în care operează.

Acest lucru este de asemeni de o importanță covârșitoare, în ceea ce privește descoperirea, și pune în același timp un mare semn de întrebare asupra inteligenței infractorului. Realitatea faptelor confirmă în mod indiscutabil aceste reguli. Excepțiilor eventuale, care de altfel nu ar face decât să confirme regula, Criminalistica le poate opune cazuri celebre de repetare a modului de operare, în toate țările și în toate timpurile.

Cunoașterea categoriilor de infractori specializați și cunoașterea modului particular și caracteristic de a opera, al fiecăruia este o condiție principală pentru descoperirea faptelor săvârșite de autorii necunoscuți.

Pentru aceasta, Criminalistica trebuie să studieze în mod deosebit operațiunile criminale, respectiv: asasinatele, tâlhăriile, spargerile, furturile, etc. și să sesizeze caracteristicile lor¹², respectiv:

amicală, față de o știință care își întinde aria de acțiune asupra întregului proces penal, contribuind, totodată, și la elucidarea unor probleme din alte ramuri ale dreptului.”

¹¹ C. Țurui, *Elemente de criminalistică și tehnică criminală*, Editura Prefecturii Poliției Capitalei 1947.

¹² Definiri dicționare, *Iter criminus* - drumul crimei, expresie folosită pentru a denumi parcursul crimelor intenționate; *Modus procedendi* - expresie care indică ordinea în care urmează să fie

Iter criminis, drumul parcurs de făptaș trebuie descoperit și urmat cu exactitate nu numai pentru că pe acest drum ajungi la modul operațiunii, dar mai ales pentru că pe acest drum Tehnica Criminală poate găsi o sumedenie de urme și indicii.

Modus procedendi¹³, determinarea modului caracteristic în care făptașul a operat, precizarea mijloacelor de care a uzat, identificarea instrumentelor de care s-a folosit, constituiesc cel mai important capitol al Criminalisticeii aplicate și în același timp capitolul cel mai elocvent în susținerea tezei noastre că în lupta pentru descoperire Știința Criminalisticeii nu ar fi de niciun folos fără sprijinul Tehnicei Criminale și tot astfel Tehnica Criminală, cu toate vastele laboratoare la care poate apela nu poate da niciun rezultat, decât dacă este întrunită în mână și dirijată de mintea criminalistului.

Punctum Saliens, punctul caracteristic, punctul care sare în ochi, în studiul modului în care făptașul a operat este foarte important, și pe determinarea acestui punct Știința Criminalisticeii, a bazat întreaga concepție a organizării Cartotecilor 'Modus Operandi', care au adus foloase atât de imense descoperirii în organizările Tehnicei Polițienești.

2.2. Necesitatea studiului sistemelor criminale¹⁴

Din studiul sistemelor criminale, Criminalistica a enunțat a treia regulă și anume aceea că geniul criminal este un geniu creator, că el dispune de un patrimoniu de creație criminală, concretizat într-o serie întreagă de sisteme îndelung practicate și verificate, în care infractorul joacă rolul actorilor din piesele de teatru, că asociațiile criminale activând în cadrul sistemelor, sunt cele mai periculoase iar studiul și combaterea lor, fac obiectul celor mai importante preocupări în știința criminalisticeii.

Urmând cu precizie iter criminis, stabilind cu exactitate modus operandi și sesizând punctum saliens înseamnă că din punct de vedere criminalistic am definit o operațiune și am adunat toate elementele în vederea descoperirii autorului necunoscut după modul caracteristic în care a operat.

Definind sistemul și rolul jucat de fiecare membru al asociației, înseamnă de asemenea că am adunat toate elementele în vederea identificării autorilor.

aduse la îndeplinire anumite aranjamente sau acțiuni; Punctum saliens, expresia apare la Aristotel, dar ea își va atinge consacrarea odată cu Linné, pentru ca prin extindere să capete sensul de „punct vulnerabil”: e locul de minimă rezistență a cărei apăsare provoacă o ruptură ce duce la dezechilibru. Dacă admitem că fiecare ins are o pedală a cărei apăsare îl surpă lăuntric, atunci punctul săltător e chiar debilitatea din cauza căreia se duce la fund.

¹³ Modus operandi - în litera lucrării *Elemente de criminalistică și tehnică criminală*.

¹⁴ C. Țurari, *Tratat de criminalistică și tehnică criminală*, Editura Prefecturii Poliției Capitalei 1936.

2.3. Scopul criminalisticii

a) De a pune la dispoziția practicienilor care lucrează în combaterea criminalității, toate principiile ce rezultă din observațiunea atentă și continuă a fenomenului criminal, așa cum lucrează el în realitatea faptelor.

b) De a sugera Tehniciei polițienești, modul în care ea trebuie să se organizeze, în vederea ținerii unor perfecte evidențe științifice, care prin însăși mecanismul lor să poată duce la descoperirea autorilor necunoscuți ai faptei criminale, prin identificarea modului de operare caracteristic.

Astfel deși Criminalistica, este o știință mai vastă, concluziile la care ea ajunge, pot fi ușor reținute de Tehnica Polițienească:

Infractorul din obicei sau profesionistul, se specializează într-un anumit gen de criminalitate. În cadrul specialității respective, infractorul de profesie repetă mereu modul particular și caracteristic în care s-a obișnuit a săvârși operațiunile criminale.¹⁵

Acestea fiind concluziile la care a ajuns știința criminalisticii, rolul tehnicii polițienești, este acela ca prin organizări de utilitate practic polițienească, să tragă foloasele ce decurg din aceste concluzii.

Astfel tehnica polițienească, va clasifica infractorii pe specialități și în cadrul fiecărei specialități după modul caracteristic de operare. Va clasifica de asemeni activitățile criminale rămase cu autori neidentificați, pe genuri de criminalitate și în cadrul fiecărui gen, după modul caracteristic în care au fost săvârșite.

¹⁵ Conceptul criminalului profesionist este redat de profesorul I. Tanoviceanu în tratatul său de drept și procedură penală, astfel, „dacă tipul - criminal bazat pe stigmatele externe (anatomomorfologice) a fost contestat, numeroși fiind însă criminologii care admit existența unui tip fizionomic, dobândit din cauza felului de viață, a mediului, a obișnuinței, iar nu înăscut pe care autorii l-au denumit tipul profesionalistului infractor.”

De altfel, cu date abundente și riguros verificate s-a constatat că în toate îndeletnicirile există un tip profesionist, cu o anumită fizionomie, datorită tocmai influențelor exercitate de condițiile de viață create de profesiunea pe care o are un individ. Toți acei care au studiat infractorii, în special pe cei de obicei (recidiviști), despre care se știe că sunt adevărați profesioniști ai crimei, nu au putut să nu recunoască existența tipului profesionist la acei infractori. Detenția îndelungată sau frecventă, contactul cu indivizii animați de aceleași porniri, fac pe acești infractori să se imite, să se apropie în toate manifestările lor. În special între deținuți când stau la un loc, există întotdeauna unul dintre ei care joacă un rol și o influență fascinatoare asupra celorlalți.

Ținuta sa, gesturile sale, privirea, mimica, limbajul, preferințele și apucăturile sale, toate sunt imitate și adoptate de ceilalți, care la rândul lor vor fi obiect de atracție mai târziu pentru cei novici. La toate acestea se mai adaugă necesitățile vieții atât în închisoare cât și în afară, care fac ca acești infractori să se asemene tot mai mult. Chiar și anumite stigmate psihice, lipsa de emoții, de remușcări, aroganța, etc. - se datorează tot obișnuinței. Problema tipului profesional merită deci toată atenția”. Studiind acești infractori, Criminalistica a ajuns la concluzia că ei se specializează în comiterea unui anumit gen de criminalitate și în cadrul acestui gen repetă mereu modul particular și caracteristic în care operează.

Comparând aceste moduri, adică modul în care infracțiunea a fost săvârșită, și modul în care infractorul specializat lucrează, Tehnica Polițienească poate ajunge prin deducțiuni logice la descoperirea autorului necunoscut. Această descoperire nu este o descoperire de laborator, dar este totuși o descoperire științifică, fiindcă organizările tehnice-polițienești, privind acest mod de a descoperi, au la bază adevăruri științifice.

Preluând rezultatele mijloacelor de investigație prevăzute de C.pr.pen., cele ale operațiunilor de tehnică criminală, și cunoscând principiile dezvoltării operațiunilor specifice, criminalistul va stabili principiile descoperirii prin identificarea lui modus operandi.

Descoperirea autorilor necunoscuți prin identificarea modului caracteristic în care au operat, implică comparațiunea modului caracteristic de a opera al autorului cunoscut, cu modul caracteristic în care o operațiune criminală rămasă cu autori necunoscuți, a fost săvârșită.

Cunoașterea modului caracteristic de a opera al infractorilor, în cadrul fiecărei specialități, presupune un examen amănunțit al activității trecute a infractorului respectiv și o definiție științifică a modului caracteristic de a opera, rezultând din însăși felul cum infractorul în cauză obișnuiește să săvârșească operațiunile.

Pentru aceasta este nevoie de un studiu amănunțit asupra fiecărei specialități criminale în parte și asupra fiecăruia din infractorii acestei specialități în particular.

2.4. Descoperirea autorului necunoscut după modul caracteristic în care a operat¹⁶

Cunoscând concluziile la care a ajuns *știința criminalisticii*; că infractorul de profesie se specializează într-o anumită ramură de activitate criminală și în cadrul acestei specialități repetă modul său particular și caracteristic de a opera, vom trece la examinarea organizărilor pe care tehnica polițienească le poate folosi în vederea descoperirii prin acest mijloc.

Repetarea modului caracteristic de a opera.

Pe baza enunțurilor criminalisticii, rezultă că infractorul de profesie este un infractor specializat în săvârșirea unei anumite activități criminale, pe care o practică în mod statornic, *tehnica polițienească*, în afară de organizarea cazierului dactiloscopic, deca-dactilor și monodactilor, a căror funcțiune ne este cunoscută, a organizat un sistem de înregistrări în care infractorii sunt grupați pe specialități criminale.

Tot pe baza constatărilor criminalisticii, infractorii astfel grupați, sunt subdivizați în cadrul fiecărei specialități, după modul particular și caracteristic în care operează.

Într-adevăr cercetătorii observând activitățile infractorilor de fiecare zi și consultând, verificând, clasificând cazierul polițienești existente la un moment dat, au putut constata că infractorii din fiecare specialitate, obișnuiau a săvârși operațiunile lor în același mod caracteristic.

¹⁶ C. Țurari, *Tratat de criminalistică și tehnică criminală*, Editura Prefecturii Poliției Capitalei, 1936.